

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

પ્રાદેશિક અધિકારી સી.બી.એસ.ઈ.

વિરુદ્ધ

કેયુ. શીના પીતાંબરન અને અન્યો

સપ્ટેમ્બર ૧, ૨૦૦૩

[બ્રિજેશ કુમાર અને અરુણ કુમાર, જેજે.]

સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ સેકન્ડરી એજ્યુકેશનની પરીક્ષા-૧આર-બાય-લોઝ ૭.૩ અને <આઈ. ડી. ૧> ધોરણ IX ની પરીક્ષાઓમાં નિયમિત વિદ્યાર્થી તરીકે નિષ્ફળ રહ્યા હોવાથી અને તેમનું પરીક્ષા ફોર્મ શાળા દ્વારા બોર્ડને મોકલવામાં આવ્યું ન હતું-રિટ પિટિશનમાં વચગાળાના નિર્દેશો અનુસાર પરીક્ષા ફોર્મ મોકલવામાં આવ્યું હતું, તેથી તેનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો-તેને પરીક્ષામાં હાજર રહેવાની મંજૂરી ન આપવાની બોર્ડની સૂચિત કાર્યવાહી સામે અન્ય એક રિટ પિટિશન દાખલ કરવામાં આવી હતી-પરીક્ષામાં હાજર રહેવાની મંજૂરી વચગાળાના આદેશ દ્વારા આપવામાં આવી હતી, જોકે, પરિણામની જાહેરાત રિટના અંતિમ નિર્ણયને આધિન હતી. અરજી-ઉચ્ચ અદાલતે, બોર્ડને તેનું પરિણામ જાહેર કરવા અને નવી ગુણપત્રક બહાર પાડવાનો નિર્દેશ આપતા મામલાનો નિકાલ કર્યો-અપીલ પર, તેણીનો કેસ પેટા-

કાયદો ૭ દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યો હતો. ૩ અને પેટા-કાયદો ૧૦.૨ નહીં કારણ કે તેણીએ નિયમિત વિદ્યાર્થી તરીકે ધોરણ IX ની પરીક્ષા પાસ કરી ન હતી, તેથી તેણીને ધોરણ X-ઈન્ટરિમ માટે પરીક્ષા લેવાની મંજૂરી આપી શકાતી ન હતી, આદેશમાં તેણીને માત્ર રિટ પિટિશનના અંતિમ નિર્ણયને આધિન પરીક્ષામાં હાજર રહેવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી, તેથી, પરીક્ષાની માન્યતા સંબંધિત પેટા-કાયદાઓ અનુસાર યોગ્ય તપાસ માટે જવાબદાર હતી-બોર્ડને માત્ર ફોર્મ મોકલવું એ પરીક્ષા હાથ ધરવાની પરવાનગીની બાંધધરી આપતું નથી-માફીની ભૂલો અથવા સહાનુભૂતિપૂર્ણ વિચારણાઓ પર કાનૂની જરૂરિયાતની અવગણના કરવી કારણ કે તે આખરે શૈક્ષણિક ધોરણોને અસર કરે છે.

પેટા-કાયદા ૧૬,૨૧ (i) અને (ii) અને ૨૨ (v)-ખાનગી ઉમેદવાર તરીકે હાજર રહેવાની યોગ્યતા-જવાબ આપનાર ધોરણ IX ની પરીક્ષામાં નિયમિત વિદ્યાર્થી હોવાના કારણે નિષ્ફળ ગયો હતો, કારણ કે તેણે શરતો પૂરી કરી ન હતી.

શાળા સત્તાવાળાઓએ સામાવાળા નં. ૧૦નું ધોરણ ૧૦ની પરીક્ષાનું પ્રવેશ ફોર્મ અટકાવી દીધું હતું. હું, શાળાનો નિયમિત વિદ્યાર્થી છું, કારણ કે તેણે નવમા ધોરણની પરીક્ષા પાસ કરી નહોતી. એક રિટ પિટિશન દાખલ કરવામાં આવી હતી અને સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ સેકન્ડરી એજ્યુકેશન દ્વારા યોજાયેલી ધોરણ ૧૦ની પરીક્ષામાં ભાગ લેવાની મંજૂરી આપતો વચગાળાનો આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. આ રિટ પિટિશનને નિર્રથક ઠેરવવામાં આવી હતી અને તેનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો કારણ કે શાળાએ પહેલેથી જ ફોર્મ મોકલી દીધું હતું. જ્યારે બોર્ડે તેમને જાણ કરી કે તેમને પરીક્ષામાં બેસવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે

નહીં ત્યારે તેમણે બીજી રિટ અરજી દાખલ કરી હતી. તેણીને પરીક્ષામાં હાજર રહેવાની મંજૂરી આપતો વચગાળાનો આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો, જો કે, રિટ પિટિશનના નિર્ણયને આધિન પરિણામ જાહેર કરવાનું હતું. ઉચ્ચ અદાલતે બોર્ડની દલીલને નકારી કાઢી હતી કે સામાવાળા નં. હું હાઈ બી સ્કૂલ (IX) ની પરીક્ષામાં બેસવા માટે લાયક ન હતો, આખરે બોર્ડને તેનું પરિણામ જાહેર કરવા અને નવી ગુણપત્રક બહાર પાડવાનો નિર્દેશ આપતી રિટ અરજીનો નિકાલ કર્યો. તેણે બોર્ડ પરીક્ષા પેટા કાયદાના પેટા-કાયદા ૧૦.૨ પર આધાર રાખ્યો હતો કારણ કે તેના મતે સામાવાળા પાસે બે વર્ષ પહેલાં આઠમા ધોરણની પરીક્ષા પાસ કરવાની લઘુત્તમ શૈક્ષણિક લાયકાત હતી. આથી બોર્ડ દ્વારા આ અપીલ કરવામાં આવી છે.

અપીલકર્તાએ દલીલ કરી હતી કે પેટા-કાયદો ૭.૩, જે ધોરણ ૧૦માં પ્રવેશ માટે ધોરણ ૯ માટે નિયમિત અભ્યાસ પૂર્ણ કરવાનું ફરજિયાત બનાવે છે, તે પેટા-કાયદો ૧ ને બદલે લાગુ પડે છે અને તે સામાવાળા નંબર ૧ પણ પેટા-કાયદો ૧૬ મુજબ ખાનગી ઉમેદવાર નથી. કોર્ટનો ચુકાદો આના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે

ઠેરવ્યું કે:૧. સામાવાળા નં.૧ તેની નવમા ધોરણની પરીક્ષા પાસ કરવામાં નિષ્ફળ ગયો જે બોર્ડના પેટા-નિયમો હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલી જરૂરી જરૂરિયાત છે જેથી હું દસમા ધોરણની પરીક્ષામાં બેસવાનો હકદાર બની શકું. ભૂલોને નકારી કાઢવી અથવા માત્ર સહાનુભૂતિના પરિબલને ધ્યાનમાં રાખીને કાનૂની જરૂરિયાતોની અવગણના કરવાથી સમસ્યાનું સમાધાન થતું નથી, પરંતુ માફ થવાની આશામાં વધુ ઉદ્વેગન થાય છે.તે

પ્રણાલીની શિસ્તને ખલેલ પહોંચાડે છે અને આખરે શૈક્ષણિક ધોરણોને પ્રતિકૂળ અસર કરે છે.
(૨૮૫-ઈ,એફ) ૨.૧.ઉચ્ચ અદાલતે પેટા-કાયદો ૭.૩ની નોંધ લેવાની અવગણના કરી
હતી અને માત્ર પેટા-કાયદો ૧૦.૨ની કલમ (એ) ની લાગુ પડવાની બાબતનો ઉલ્લેખ કર્યો
હતો અને અન્ય કલમોની લાગુ પડવાની બાબતમાં કંઈ જણાવ્યું ન હતું.તે એ ધ્યાનમાં
લેવામાં નિષ્ફળ ગયો કે પેટા-કાયદો ૧૦.૨ તેણીને લાગુ પડશે નહીં પરંતુ પેટા-કાયદો ૭.૩
લાગુ થશે, જેના કારણે તે જરૂરી બન્યું કે તેણીને ધોરણ ૧૦ની પરીક્ષા લેવાની મંજૂરી
આપવામાં આવે તે પહેલાં તેણીએ નિયમિત વિદ્યાર્થી તરીકે ધોરણ ૯ પાસ કરેલ હોવી જોઈએ.
[૨૮૨-E, G, H]

૨.૨.સામાવાળા નંબર ૧ એ ખાનગી ઉમેદવારો માટે મૂકવામાં આવેલી શરતોને પણ પૂર્ણ કરી
ન હતી, જેણે આ સ્થિતિને વધુ સ્પષ્ટ કરી હતી કે તેનો કેસ માત્ર પેટા-કાયદો ૭.૩ દ્વારા
આવરી લેવામાં આવશે અને પેટા-કાયદો ૧૦.૨ દ્વારા નહીં.(૨૮૩-એ)

બ્રિજેશ કુમાર, જે. સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ સેકન્ડરી એજ્યુકેશન (ટૂંકમાં 'બોર્ડ'), સામાવાળા નંબર
૧ અને ૨ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી ૧૯૯૬ની રિટ પિટિશન નંબર ૪૨૬માં મધ્યપ્રદેશ
હાઈકોર્ટના નિર્ણયથી વ્યથિત હતું, જેમાં બોર્ડને વર્ષ ૧૯૯૬માં સામાવાળા નંબર ૧ દ્વારા
ધોરણ ૧૦ માટે હાથ ધરવામાં આવેલી પરીક્ષાનું પરિણામ જાહેર કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં
આવ્યો હતો, તેથી વર્તમાન અપીલ.વિવાદિત ચુકાદામાં એ પણ નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો
હતો કે તેણીને નવી ગુણપત્રક પણ જારી કરવામાં આવે, કારણ કે પરિણામ અગાઉ માત્ર

કામચલાઉ ધોરણે જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું.બોર્ડની ફરિયાદ કે સામાવાળા નંબર ૧ હાઈસ્કૂલની પરીક્ષામાં બેસવા માટે લાયક નથી, તે સ્વીકારવામાં આવી ન હતી.

કેસની ટૂંકી હકીકતો એ છે કે સામાવાળા નંબર ૧ સેન્ટ પોલ સ્કૂલ, મોરાર, ગ્વાલિયરનો વિદ્યાર્થી હતો, જે સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ સેકન્ડરી એજ્યુકેશન, નવી દિલ્હી સાથે સંકળાયેલો હતો.તેણીએ ઉચ્ચ શાળાની પરીક્ષા માટે ફોર્મ ભર્યું હતું પરંતુ તેણીએ તેની નવમા ધોરણની પરીક્ષા પાસ ન કરી હોવાના આધારે શાળા સત્તાવાળાઓ દ્વારા તેને અટકાવી દેવામાં આવ્યું હતું.તેનાથી પ્રતિવાદીઓ એન. ઓ. એસ. દ્વારા રિટ પિટિશન નંબર ૪૮૪/૯૫ દાખલ કરવામાં આવી હતી. ૧ અને ૨, ઉમેદવાર અને તેના પિતા.૪.૪.૯૫ પર હાઈકોર્ટ દ્વારા નીચેની અસર માટે વચગાળાનો આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો: _

"૪.૪.૯૫ આદેશ

(૧) પ્રતિવાદીઓને પ્રવેશની સૂચના આપવામાં આવી હતી.

(૨) એક અહેવાલ છે કે પ્રતિવાદીઓએ નોટિસ આપવાનો ઇનકાર કર્યો છે.

(૩) નોંધાયેલ ટપાલ દ્વારા પણ નવી સૂચના મોકલવામાં આવે અને સંલગ્ન કરીને સેવા લાગુ કરવામાં આવે.૧૮મી એપ્રિલ, ૧૯૯૫ માટે નોટિસો બહાર પાડવામાં આવશે.

૪) અરજીના પેરા ૧૧માં કહેવામાં આવ્યું છે કે અરજદારને શરૂઆતમાં "બઢતી" આપવામાં આવી હતી પરંતુ બાદમાં તેણીને "નિષ્ફળ" જાહેર કરવામાં આવી હતી.આ બાબતને ધ્યાનમાં

રાખીને, પ્રતિવાદીઓને અરજદાર નંબર ૨ ને ધોરણ X માં જોડાવાની મંજૂરી આપવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે. આ આ અરજીના નિર્ણયને આધિન રહેશે.

સી. સી. આજે.

એસ.ડી./ –

ટી. એસ. દોઆબિયા

ન્યાયાધીશ "

પાછળથી ૧૯૯૫ની રિટ પિટિશન નંબર ૪૮૪માં ૧૯.૯.૧૯૯૫ પર અન્ય એક વચગાળાનો આદેશ નીચેની અસરથી આપવામાં આવ્યો હતો: _

"૧૯.૯.૧૯૯૫

આદેશ

અરજદાર નંબર ૨ ને પરીક્ષામાં ભાગ લેવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે.

પહેલેથી જ નક્કી કરેલી તારીખે આવવું.

એસ. ડી./ –

ટી. એસ. દોઆબિયા

ન્યાયાધીશ "

ત્યારબાદ રિટ પિટિશન નંબર ૪૮૪/૯૫ નો નિકાલ પ.૧૨.૯૫ ના આદેશ દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો, જે નીચે મુજબ છે: _

"સાંભળ્યું છે.

આ અરજીને નિર્રથક ઠેરવવામાં આવી છે કારણ કે અરજદારની પરીક્ષામાં હાજર રહેવા માટેનું પ્રવેશ ફોર્મ ત્યારથી સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ સેકન્ડરી એજ્યુકેશન, દિલ્હીને મોકલવામાં આવ્યું છે.આ દસમા ધોરણની પરીક્ષા છે.પ્રતિવાદીઓ અનુસાર અરજદારને આ પરીક્ષામાં ભાગ લેવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે.આગળ કોઈ દિશાની જરૂર નથી.

જેમ કે નિકાલ.Sd/- ન્યાયાધીશ "

જો કે, એવું લાગે છે કે ૧૯૯૬ની અન્ય રિટ પિટિશન નંબર ૪૨૬ પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને ૨ દ્વારા એવી વિનંતી સાથે દાખલ કરવામાં આવી હતી કે બોર્ડના પ્રાદેશિક અધિકારી, અજમેર, રાજસ્થાન દ્વારા તેમને પરીક્ષામાં બેસવાની મંજૂરી ન આપતા ટેલિગ્રામને રદ કરી શકાય અને અરજદાર નંબર ૧ ને બોર્ડની પરીક્ષામાં હાજર રહેવાની મંજૂરી આપી શકાય જે ૬.૩.૧૯૯૬ થી શરૂ થવાની હતી.૧.૩.૧૯૯૬ પર ઉચ્ચ અદાલતે નીચેનો વચગાળાનો આદેશ પસાર કર્યો: _

".....આ સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે અરજદારને ટેલિગ્રામમાં ઉલ્લેખિત રોલ નંબર ૧૧૧૮૮૬૪ પર ધોરણ ૧૦ના તમામ પેપરમાં પરીક્ષામાં બેસવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ. જોકે, પરિણામ આ અરજીના ચુકાદાને આધિન રહેશે, જે આજે ચુકવણી પર પ્રમાણિત નકલ છે.

ન્યાયાધીશ "

ત્યારબાદ ૧૭.૫.૧૯૯૬ પર આગામી આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. "અરજદારનું પરિણામ જાહેર થવા દો.જૂન, ૧૯૯૬ના છેલ્લા સપ્તાહમાં યાદી બનાવો.આખરે, ૨.૭.૧૯૯૬ ના આદેશ દ્વારા અરજીનો આખરે નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો.ઉચ્ચ અદાલતે તેના ચુકાદામાં અપીલકર્તા દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી અરજીનો ઉલ્લેખ કર્યો છે કે ધોરણ ૧૦ની પરીક્ષા આપવા માટે વિદ્યાર્થીએ બોર્ડ સાથે સંલગ્ન સંસ્થામાંથી ધોરણ ૯ માટે નિયમિત અભ્યાસ પૂર્ણ કરવો જ જોઈએ.સામાવાળા નંબર ૧ એ તેની નવમા ધોરણની પરીક્ષા પાસ ન કરી હોવાથી તે દસમા ધોરણની પરીક્ષામાં બેસવા માટે પાત્ર નહોતી. ત્યારબાદ ચુકાદામાં પેટા-કાયદો ૧૦.૨ ટાંકવામાં આવ્યો હતો, જે જોગવાઈ, ઉચ્ચ અદાલત અનુસાર, ખૂબ જ ભૌતિક હતી.તે આ પ્રમાણે છે: _

" ૧૦.૨ અખિલ ભારતીય/દિલ્હી માધ્યમિક શાળા પરીક્ષા માટેના ઉમેદવાર પાસે હોવું જોઈએ: _

((ક) જે વર્ષમાં તે માધ્યમિક શાળા (ધોરણ ૧૦) ની પરીક્ષા આપશે તેના કરતાં ઓછામાં ઓછા બે વર્ષ અગાઉ બોર્ડ અથવા સંલગ્ન/માન્યતા પ્રાપ્ત શાળાની માધ્યમિક શાળા પરીક્ષા (ધોરણ ૯) પાસ કરી હોય;

(બી) ઉપર (એ) ઉલ્લેખિત પરીક્ષામાં આંતરિક મૂલ્યાંકનના દરેક વિષયમાં ગ્રેડ ઈ કરતા ઊંચો ગ્રેડ મેળવ્યો હોય; અને

(સી) અભ્યાસની યોજનામાં નિર્ધારિત જરૂરિયાત મુજબ ત્રીજી ભાષા પાસ કરી.

ઉપરોક્ત જોગવાઈના આધારે, અદાલતને જાણવા મળ્યું કે સામાવાળા નંબર ૧ પાસે માધ્યમિક શાળા પરીક્ષા (ધોરણ VIII) ની લઘુત્તમ શૈક્ષણિક લાયકાત છે જેથી તે ધોરણ

૧૦ની પરીક્ષામાં બેસવા માટે હકદાર બની શકે.આથી આખરે સામાવાળા નંબર ૧ નું પરિણામ જાહેર કરવા અને નવી ગુણપત્રક બહાર પાડવાનો નિર્દેશ જારી કરવામાં આવ્યો હતો.અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે, જોકે, બોર્ડના પેટા-કાયદાના પેટા-કાયદો ૭.૩ માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈ તરફ અમારું ધ્યાન આપ્યું છે, જે નીચે મુજબ છે: _

" ૭.૩.શાળામાં દસમા ધોરણમાં પ્રવેશ માત્ર એવા વિદ્યાર્થી માટે જ ખુલ્લો રહેશે કે જે: _

((ક) તેણે નવમા ધોરણ માટે નિયમિત અભ્યાસ પૂર્ણ કર્યો હોય, અને
(બી) આ બોર્ડ સાથે જોડાયેલી સંસ્થા અથવા કોઈપણ માન્યતા પ્રાપ્ત બોર્ડમાંથી ધોરણ IX ની પરીક્ષા પાસ કરી છે અથવા સરકારના શિક્ષણ વિભાગ અથવા રાજ્ય/યુ. ટી. દ્વારા માન્યતા પ્રાપ્ત છે જેમાં આવી સંસ્થા સ્થિત છે.

XXX XXX "

ત્યારબાદ પેટા-કાયદો નં. ૧૬ નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે, જે ખાનગી ઉમેદવારોને સંબંધિત છે.તે આ પ્રમાણે છે: _

"૧૬.ખાનગી ઉમેદવારોની વ્યાખ્યા:

આ પ્રકરણ અને પ્રકરણ પમાં સમાવિષ્ટ પેટા-કાયદાના હેતુઓ માટે, જ્યાં સુધી વિષય અથવા સંદર્ભમાં કંઈક પ્રતિકૂળ ન હોય ત્યાં સુધી 'ખાનગી ઉમેદવાર' એટલે એવી વ્યક્તિ કે જે નિયમિત નથી પરંતુ પેટા-કાયદાની

જોગવાઈઓ હેઠળ, તેને અખિલ ભારતીય/દિલ્હી વરિષ્ઠ શાળા પ્રમાણપત્ર
પરીક્ષા અથવા બોર્ડની અખિલ ભારતીય/દિલ્હી માધ્યમિક શાળા પરીક્ષા
લેવાની અને/અથવા તેમાં હાજર રહેવાની મંજૂરી છે.

XXXXXXXXXXXX "

આપણને તે પેટા-નિયમો એન. ઓ. એસ. મળે છે. ૨૧ અને ૨૨ પણ સુસંગત છે જે નીચે
ટાંકવામાં આવ્યા છે: _

"૨૧.અખિલ ભારતીય માધ્યમિક શાળા પરીક્ષા માટે ખાનગી ઉમેદવાર તરીકે હાજર રહેવા માટે
પાત્ર વ્યક્તિ: _

(i) જે ઉમેદવાર બોર્ડની અખિલ ભારતીય માધ્યમિક શાળા પરીક્ષામાં નાપાસ
થયો હોય, તે જે વર્ષમાં તે ફરીથી હાજર થશે તે વર્ષની પરીક્ષા માટે સૂચવેલા
અભ્યાસક્રમ અને પાઠ્યપુસ્તકોમાં ખાનગી ઉમેદવાર તરીકે પછીની પરીક્ષામાં
ફરીથી હાજર થવા માટે પાત્ર હશે.

((૨) બોર્ડ સાથે સંલગ્ન સંસ્થાઓમાં સેવા આપતા શિક્ષકો,

XXXXXXXXXXXX

૨૨ (જે નિયમિત ઉમેદવાર બોર્ડ અથવા અન્ય કોઈ માન્યતા પ્રાપ્ત બોર્ડ સાથે સંલગ્ન શાળાની ધોરણ ૧૦માં બઢતી મેળવવામાં નિષ્ફળ ગયા હોય તેમને બોર્ડની દિલ્હી માધ્યમિક પરીક્ષામાં ખાનગી ઉમેદવાર તરીકે દાખલ કરવામાં આવશે નહીં.

ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ અપીલકર્તા વતી લેવામાં આવેલો ચોક્કસ કેસ એ રહ્યો છે કે સામાવાળા નં. ૧ વર્ષ ૧૯૯૪-૯૫ માટે તેણીની નવમા ધોરણની પરીક્ષામાં નાપાસ થઈ હતી.આ સંદર્ભમાં સામાવાળા દ્વારા કરવામાં આવેલી પ્રાર્થના નં. ૧ તેણીની રિટ પિટિશન નં. ૧૯૯૫ ના ૪૮૪ નો ઉલ્લેખ કરી શકાય છે, જે નીચે મુજબ વાંચે છે:

"(i) જ્યાં સુધી સામાવાળા નંબર ૧ નો સંબંધ છે ત્યાં સુધી સામાવાળા નંબર ૩ દ્વારા જાહેર કરવામાં આવેલા પરિણામને રદ કરવું અને સામાવાળા નંબર ૧ ને બઢતી જાહેર કરવી;

(૨) સામાવાળા નંબર ૩ ને સાત દિવસના સમયગાળામાં હિન્દી અને અંગ્રેજી વિષયોમાં પૂરક પરીક્ષા આપવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવે, જેમાં સામાવાળા નંબર ૩ ને વધુ નિર્દેશ આપવામાં આવે. ૩ સામાવાળા નં. ૧ પૂરક પરીક્ષા માટે પોતાને તૈયાર કરવા માટે થોડો સમય આપો.

આમ તે સ્પષ્ટ છે કે, સામાવાળા નં. ૧ પોતે, તેણીને નવમા ધોરણની પરીક્ષામાં નાપાસ જાહેર કરવામાં આવી હતી. ઉચ્ચ અદાલતે આખરે રિટ પિટિશન નં. ૧૯૯૬ ના ૪૨૬ ના ૨.૭.૧૯૯૬ ના આદેશ દ્વારા પેટા-કાયદો નંબરમાં સમાવિષ્ટ જોગવાઈની નોંધ લેવાની સગવડપૂર્વક અવગણના કરવામાં આવી. ૭. ૩, જેની સામગ્રી ઉપર દર્શાવવામાં આવી છે.બોર્ડના પેટા-કાયદાના કલમ ૭.૩ નો માત્ર ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો પરંતુ ચુકાદામાં તેનાથી આગળ કંઈ સૂચવવામાં આવ્યું ન હતું કે અવલોકન કરવામાં આવ્યું ન હતું કે તે કેસને શા માટે લાગુ થશે નહીં.પેટા-કાયદો ૧૦.૨ ટાંકીને ઉચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે સામાવાળા નંબર ૧ ઉચ્ચ-શાળા પરીક્ષામાં બેસવા માટે પાત્ર છે કારણ કે તેની બે પરીક્ષાઓ એટલે કે ધોરણ ૮ અને ધોરણ ૧૦ વચ્ચે બે વર્ષનું અંતર હતું. ઉચ્ચ અદાલતે પણ પેટા-કાયદો નંબર ૨ માં ઉલ્લેખિત અન્ય શરતોના સંદર્ભમાં કોઈ તારણ નોંધ્યું ન હતું. ૧૦. ૨ એટલે કે, વિદ્યાર્થીએ આંતરિક મૂલ્યાંકનના દરેક વિષયમાં 'ઈ' ગ્રેડથી વધુ ગુણ મેળવ્યા હોવા જોઈએ અને યોજનામાં નિર્ધારિત જરૂરિયાત મુજબ ત્રીજી ભાષા પણ પાસ કરી હોવી જોઈએ.ઉચ્ચ અદાલત પેટા-કાયદો ૧૦.૨ ને ધ્યાનમાં લેવામાં નિષ્ફળ રહી છે જે સામાવાળા નં. ૧ પરંતુ તે પેટા-કાયદો ૭.૩ હશે, જે તેના કેસમાં લાગુ થશે.તેથી, તે જરૂરી હતું કે બોર્ડ દ્વારા યોજાયેલી ધોરણ ૧૦ની પરીક્ષા લેવાની મંજૂરી આપવામાં આવે તે પહેલાં તેણીએ નિયમિત વિદ્યાર્થી તરીકે ધોરણ ૮ પાસ કરેલું હોવું જોઈએ.પેટા-કાયદા નં. ૧ હેઠળ ખાનગી ઉમેદવારોના સંદર્ભમાં સ્થિતિ વધુ સ્પષ્ટ કરવામાં આવી છે. ૧૬ અને ૨૧.સામાવાળા નં. ૧ એ ખાનગી ઉમેદવારો માટે મૂકવામાં આવેલી શરતોને પૂર્ણ કરી ન હતી અને તેનો કેસ માત્ર પેટા-કાયદો ૭.૩ દ્વારા આવરી લેવામાં આવશે અને પેટા-કાયદો નં. ૧૦. ૨ ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા નક્કી કરાયેલા બોર્ડના પરીક્ષા પેટા-કાયદાના.ઉપર સૂચવ્યા મુજબ પેટા-

કાયદા હેઠળની સ્થિતિ હોવા છતાં, ઉચ્ચ અદાલતે આખરે રિટ પિટિશન નં. ૧૯૯૬ ના ૪૨૬ માં વળતી ધારણા વ્યક્ત કરવામાં આવી છે કે ત્યારથી સામાવાળા નં. ૧ એ પરીક્ષામાં હાજરી આપી હતી અને તેનું પરિણામ કામચલાઉ જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું, તેથી બોર્ડને તેનું દસમા ધોરણનું પરિણામ જાહેર કરવા અને તેના પર કોઈ સમર્થન વિના નવી ગુણપત્રક બહાર પાડવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો (ભાર આપવામાં આવ્યો હતો).તે સંપૂર્ણપણે અવગણવામાં આવ્યું હતું કે ૧.૩.૧૯૯૬ તારીખના આદેશ દ્વારા, તે પ્રદાન કરવામાં આવ્યું હતું કે સામાવાળા નં. ૧ ને રિટ પિટિશનના નિર્ણયને આધિન પરીક્ષામાં હાજર રહેવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.તેથી એવું કહેવાનો કોઈ પ્રસંગ ન હતો કે કામચલાઉ પરિણામ જાહેર કરવામાં આવ્યું હોવાથી, અંતિમ પરિણામ પણ તેના પર કોઈ સમર્થન વિના નવી ગુણપત્રક સાથે જાહેર કરવું જોઈએ.સામાવાળા નં. દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી તપાસની માન્યતા. ૧ બોર્ડના તમામ સંબંધિત પરીક્ષા પેટા કાયદાના પ્રકાશમાં યોગ્ય રીતે તપાસ થવી જોઈએ.

આપણે એ પણ શોધી કાઢીએ છીએ કે રિટ પિટિશન નં. ૧૯૯૫ના ૪૮૪માં, માધ્યમિક શાળાની પરીક્ષા માટે ફોર્મ ભરવાની મંજૂરી આપતા વચગાળાના આદેશો આપવામાં આવ્યા હતા.પરંતુ આખરે અરજીનો નિકાલ કરતી વખતે એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે રિટ અરજી સામાવાળા નં. ૧ સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ સેકન્ડરી એજ્યુકેશન, દિલ્હીને મોકલવામાં આવ્યું હતું અને તે અરજીમાં સામાવાળાઓને આભારી છે કે, "સામાવાળાઓ અનુસાર", ઉમેદવારને પરીક્ષામાં ભાગ લેવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે.તેથી એવું માનવામાં આવતું હતું કે આગળ કોઈ નિર્દેશની જરૂર નથી અને આ બાબતનો નિકાલ નિર્રર્થક તરીકે કરવામાં આવ્યો હતો.પરીક્ષા આપતી સંસ્થા સાથે જોડાયેલી સંસ્થા દ્વારા માત્ર પરીક્ષા ફોર્મ મોકલવું એ કોઈ

ખાતરી નથી કે પરીક્ષા આપતી સંસ્થા ઉમેદવારને પરીક્ષા લેવાની મંજૂરી આપશે.મોકલ્યા પછી ફોર્મની તપાસ કરવામાં આવે છે અને તપાસ કરતી સંસ્થા દ્વારા તેની તપાસ કરવામાં આવે છે.

આ અદાલતે અગાઉ અનેક પ્રસંગોએ અરજીઓમાં પસાર કરાયેલા વચગાળાના આદેશો હેઠળ વિદ્યાર્થીઓને તેમનો અભ્યાસ કરવાની અને પરીક્ષામાં હાજર રહેવાની મંજૂરી આપવાની પ્રથાની નિંદા કરી છે.આવા મોટાભાગના કિસ્સાઓમાં આખરે એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે અભ્યાસક્રમ પૂરો થઈ ગયો હોવાથી અથવા પરિણામ જાહેર થઈ ગયું હોવાથી, આ બાબત સહાનુભૂતિપૂર્વક વિચારવાને પાત્ર છે.તે ખૂબ જ અણઘડ અને મુશ્કેલ પરિસ્થિતિઓમાં પરિણમે છે.નિયમો કાનૂની જોગવાઈઓ વિરુદ્ધ સહાનુભૂતિ અને છૂટછાટોની અરજી સામે સીધા જ જુએ છે.આ મુદ્દા પરના કેટલાક નિર્ણયોને ધ્યાનમાં લેવામાં આવી શકે છે.C.B.S.E. અને Anr. v. માં.પી. સુનીલ કુમાર અને અન્યો અન્ય, [૧૯૮૮] ૫ એસ. સી. સી. પાનું ૩૭૭, જે સંસ્થાઓના વિદ્યાર્થીઓને કેન્દ્રીય માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડની પરીક્ષા લેવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી તે બોર્ડ સાથે સંલગ્ન નહોતી, તેથી વિદ્યાર્થીઓ પરીક્ષામાં બેસવા માટે હકદાર નહોતા.જોકે, બોર્ડના નિયમો અને નિયમોનું ઉલ્લંઘન કરીને કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા વચગાળાના આદેશો હેઠળ તેમને પરીક્ષામાં હાજર રહેવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.આ બાબતને સહાનુભૂતિપૂર્વક ધ્યાનમાં લેતા ઉચ્ચ અદાલતે હસ્તક્ષેપ કર્યો ન હતો, પરંતુ આ અદાલતે આ રીતે અવલોકન કર્યું:

".....પરંતુ અદાલતના આદેશો હેઠળ બોર્ડ દ્વારા લેવામાં આવતી પરીક્ષામાં બિનસંબંધિત સંસ્થાના વિદ્યાર્થીઓને હાજર રહેવાની મંજૂરી આપવી અને પછી જેમણે પરીક્ષા લીધી છે તેમની તરફેણમાં પ્રમાણપત્રો જારી કરવા માટે બોર્ડને

દબાણ કરવું એ કાયદાનું ઉદ્ધંધન સમાન હશે અને આ અદાલત વિદ્યાર્થીઓની તરફેણમાં ખોટી સહાનુભૂતિ પર હાઈકોર્ટ દ્વારા જારી કરાયેલા આદેશોને જાળવી રાખવા માટે ન્યાયી રહેશે નહીં.

હાઈકોર્ટના આદેશને રદ કરવામાં આવ્યો હતો. અન્ય એક નિર્ણય ગુરુ નાનક દેવ યુનિવર્સિટી વિરુદ્ધ પરમિટર કે. આર. માં નોંધવામાં આવ્યો હતો. બંસલ, [૧૯૯૩] ૪ એસ. સી. સી. ૪૦૧, ત્રણ ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે સુનીલ કુમાર (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં ચુકાદો આપ્યો હતો. ઉપરોક્ત નોંધાયેલા નિર્ણયનો એક ભાગ પણ તેમાં ટાંકવામાં આવ્યો હતો જે નીચે મુજબ છે:

"અમને ડર છે કે ઇન્ટરલોક્યુટરી ઉપાયોના આ પ્રકારના વહીવટ, સહાનુભૂતિ દ્વારા વધુ માર્ગદર્શન આપવામાં આવે છે, જે ઘણીવાર સંપૂર્ણપણે ખોટો હોય છે, તે કોઈની પણ સેવા કરતું નથી. શૈક્ષણિક બાબતોમાં આપણી સામે આવતા આદેશોની શ્રેણીમાંથી, આપણે જોઈએ છીએ કે છૂટક, ખોટી કલ્પનાવાળી સહાનુભૂતિ વચગાળાના ન્યાય તરીકે છૂપાવે છે, જે ખાનગી પરોપકારમાં અધોગતિ થવાની ટીકા માટે ન્યાયિક વિવેકબુદ્ધિને ખુદી પાડે છે. આ શૈક્ષણિક શિસ્ત અથવા તેમાંથી જે કંઈ પણ બાકી છે તેના માટે વિધ્વંસક છે, જે શૈક્ષણિક જીવનમાં ગંભીર મડાગાંઠ તરફ દોરી જાય છે. ઉમેદવારોની લાયકાતને ધ્યાનમાં લીધા વિના પ્રવેશનો આદેશ આપી શકાતો નથી. વચગાળાના તબક્કે ધ્યાનમાં લેવા સંબંધિત બાબતો પરના

નિર્ણયોને વિલંબિત કરી શકાતા નથી અથવા જ્યારે વચગાળાના આદેશથી જ ગંભીર ગૂંચવણો ઊભી થઈ શકે છે ત્યારે પછીથી નિર્ણય લઈ શકાતો નથી. વર્તમાન કેસમાં, ઉચ્ચ અદાલત દેખીતી રીતે ઉમેદવારોની સહાનુભૂતિ દ્વારા ખસેડવામાં આવી હતી કે પ્રથમ દષ્ટિએ કાનૂની સ્થિતિનું પણ સચોટ મૂલ્યાંકન કરીને.આવા આદેશોને ઊભા રહેવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી.અદાલતોએ તેમના કાર્યો જાતે સંભાળીને શૈક્ષણિક અધિકારીઓને શરમમાં ન મૂકવા જોઈએ.

હજુ સુધી ઉલ્લેખિત અન્ય એક નિર્ણય એ. પી. ક્રિશ્ચિયન મેડિકલ એજ્યુકેશનલ સોસાયટી વિરુદ્ધ આંધ્ર પ્રદેશ સરકાર અને એ. એન. આર. માં નોંધવામાં આવ્યો છે. વગેરે. વગેરે, [૧૯૮૬] ૨ એસ. સી. સી. ૬૬૭, ફરીથી ત્રણ ન્યાયાધીશોની બેન્ચનો નિર્ણય.આ કેસમાં એવું જોવા મળ્યું હતું:

".....અમે અમારા આદેશ દ્વારા યુનિવર્સિટીને તે કાયદાનું ઉલ્લંઘન કરવા માટે નિર્દેશ આપી શકતા નથી કે જેના માટે તે તેના અસ્તિત્વને આભારી છે અને યુનિવર્સિટી દ્વારા જ બનાવવામાં આવેલા નિયમો.કાયદાનું ઉલ્લંઘન કરવા માટે અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા નિર્દેશથી વધુ વિનાશક કાયદાની આપણે કલ્પના કરી શકતા નથી.

ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત બાબત M.B.B.S અભ્યાસક્રમોના પ્રવેશ અને પરીક્ષા સાથે સંબંધિત છે. આ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાની પૃષ્ઠભૂમિમાં, આપણે જોઈએ છીએ કે હાથમાં રહેલા કેસમાં હકીકતની સ્થિતિ ઉપર દર્શાવેલા નિર્ણયની તુલનામાં વધુ ખરાબ હતી. વિદ્યાર્થી, એટલે કે, સામાવાળા નં. ૧ તેણી નવમા ધોરણની પરીક્ષા પાસ કરવામાં નિષ્ફળ ગઈ હતી, જે બોર્ડ દ્વારા લેવામાં આવતી દસમા ધોરણની પરીક્ષામાં બેસવા માટે હકદાર બનવા માટે બોર્ડના પેટા-નિયમો હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલી જરૂરી જરૂરિયાત હતી. નોટિસ આપવામાં આવી હોવા છતાં, પ્રતિવાદીઓ વતી કોઈ હાજર રહ્યું નથી. ૧ અને ૨ કોઈપણ હકીકત અથવા સંજોગો સૂચવે છે જેથી કોઈ અલગ દ્રષ્ટિકોણ લઈ શકાય. ભૂલોને નકારી કાઢવી અથવા માત્ર સહાનુભૂતિના પરિબલને ધ્યાનમાં રાખીને કાનૂની જરૂરિયાતોની અવગણના કરવાથી સમસ્યાનું સમાધાન થતું નથી, પરંતુ માફ થવાની આશામાં વધુ ઉદ્વેગ થાય છે. તે પ્રણાલીની શિસ્તને ખલેલ પહોંચાડે છે અને આખરે શૈક્ષણિક ધોરણોને પ્રતિકૂળ અસર કરે છે. પરિણામે, અમે અપીલને મંજૂરી આપીએ છીએ અને ૧૯૯૬ ની રિટ પિટિશન નંબર ૪૨૬ માં હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા ૨.૭.૧૯૯૬ ના ચુકાદા અને આદેશને રદ કરીએ છીએ. જોકે, તેમણે ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ આપ્યો ન હતો.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.